

Czaple na mielźnie stawu

Witamy w krajobrazie stawów, rozległych łąk i lasów łęgowych, którym bez ograniczeń przewija się rzeka Odra licznymi meandrami niczym wąz. Rozległe łąki wzdłuż rzeki zachowały się w Poodří / Poodrze dzięki regularnym powodziom, podobnie jak lasy łęgowe i oczka wodne w starorzeczach. Gospodarze w ciągu wieków nauczyli się respektować żywioł wodny. Powstał tak harmonijny krajobraz, gdzie naturalne ciekły uzupełnia szereg młynówek, które dawniej napędzały młyny i tartaki oraz nawadniały rozległe kompleksy stawowe, z których liczne ozdabiają krajobraz Poodrza do dziś.

9 000 p. n. e.

6 000 p. n. e.

XIII wiek n. e.

Współczesna historia Poodrza zaczyna się pod koniec epoki lodowcowej ok. 11 000 lat temu. Lodowiec wtedy sięgał okolic miejscowości Bělotín. Po zlodowaceniu pozostały ślady w postaci moren i osadów, przez które zaczęła przebiegać rzeka Odra. Po ociepleniu się klimatu przybywają tu pierwsi ludzie – łowcy i zbieracze.

Ok. 6 000 p. n. e. nastąpił rozwój rolnictwa, które polegało na uprawianiu ziemi w miejscu wcześniej wypalonego lasu. W pierwszych wiekach naszej ery tereny niszczyły najazdy ludów koczowniczych, w związku z czym osadnictwo było tu bardzo nieregularne. To zmieniło się dopiero w XI wieku w czasach rządów Przemyślidów, kiedy zaczęła tu napływać ludność słowiańska.

W XIII wieku rozpoczęła się kolonizacja na prawie niemieckim. W XIV i XV wieku powstały kompleksy stawów, które obecnie zajmują powierzchnię niespełna 700 ha. Większość zbiorników zasilana jest ciekami sztucznymi o długości ponad 20 km i nazwie Mlýnka. Pierwsze wzmianki o młynówce pochodzą już z drugiej połowy XV wieku, co oznacza, że jest starsza od lepiej znanej Złotej Strugi (czes. Zlatá stoka) w Czechach Południowych.

Meandrująca rzeka Odra

Park Krajobrazowy Poodří, który z powierzchnią wynoszącą 82 km² jest jednym z najmniejszych parków w Czechach, objęty jest konwencją Ramsarską (mającą na celu ochronę obszarów wodno-błotnych) i stanowi ważny punkt na trasie wędrówek ptaków w Europie Środkowej. Dzięki swoim walorom przyrodniczym i żyjącym tu rzadkim gatunkom ptaków (m.in. zimorodek zwyczajny, błotniak stawowy, bąk zwyczajny i kaczka krakwa) Poodrze weszło w skład obszarów Natura 2000.

Krajobraz Poodrza stanowi różnorodną mozaikę łąk i łąk, w których widać się zielone gajki w miejscu cieków wodnych i zanikłych starorzeczy. Kolejnym

elementem układanki są kompleksy stawów z brzegami obrosniętymi drzewami. Dzięki takiej mieszance rozwinęło się tu niezwykle bogate życie. Znajdująca się na terenie ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Bartošovicach ekspozycja Domu Przyrody w zabawny sposób przedstawia miejscową przyrodę i krajobrazy. Wykonując eksperymenty, dzieci dowiedzą się, dlaczego ważne są meandry, jak czuje się w swoim gnieździe bocian lub jak wygląda świat pod wodą. W ogrodzie nauczą się, jak zrobić budkę dla ptaków, dom dla owadów lub oczko wodne dla płazów. Ośrodek rehabilitacji dzikich zwierząt dostępny jest tylko w towarzystwie przewodnika, który przybliży gościom pracę i cele placówki.

Poznaj wydrę

Przewodnikiem po ekspozycji jest wydra, która relacjonuje przebieg swoich wędrówek krainą Poodrza. Wydra pływa w rzece, przez lornetkę obserwuje ptaki, sadii drzewa, łowi ryby lub odpoczywa na kwitnącej łące, przekazując przy okazji wiele ciekawych informacji na temat życia zwierząt i roślin. Maskotkę pluszową przedstawiającą wydrę można kupić w kasie.

Wydry, które po wielu latach wracają do Odry i jej dopływów, zostały symbolem parku krajobrazowego. W Poodrze mieszkają jednak również ludzie i to właśnie oni przez wieki kształtowali tutejszy krajobraz i dbali o środowisko.

Ekspozycje **Domu Przyrody Poodří** przedstawiają przyrodę oraz dziedzictwo historyczne i kulturowe Poodrza. Grupy szkolne mogą wziąć udział w programach edukacyjnych, które są realizowane w Domu Przyrody lub w terenie (rezerwacja na cevbartosovice@csopnj.cz lub pod nr tel. +420 723 648 759).

Na parterze budynku znajduje się kasa biletowa i sklepik z pamiątkami oraz wystawa z dioramami, ekranami dotykowymi i tablicami informacyjnymi. W ogrodzie Domu można się pobawić interaktywnym modelem rzeki Odry i odwiedzić mieszkańców ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt. W centrum znajduje się również sala multifunkcyjna na 35 osób, w której odbywają się wystawy czasowe.

Bartošovice 146,
GPS 49.6707164N, 18.0528961E
nr tel.: +420 725 019 922
e-mail: cevbartosovice@csopnj.cz
poodri.dumprrody.cz

Nadzór nad Domem Przyrody Poodří sprawuje: Organizacja Podstawowa Czeskiej Unii Ochrony Przyrody w Nowym Jiczynie, Bartošovice 146, 742 54
e-mail: cevbartosovice@csopnj.cz
www.csopnj.cz

Parkiem Krajobrazowym Poodří / Poodrze zarządza Agencja Ochrony Przyrody i Krajobrazu Republiki Czeskiej, oddział regionalny Zarząd Parku Krajobrazowego Poodří, Trocnovská 2, 702 00 Ostrava - Pířov, CZ
tel.: +420 596 133 673
e-mail: poodri@nature.cz
poodri.ochranaprirody.cz

Wydane przez Agencję Ochrony Przyrody i Krajobrazu Republiki Czeskiej w 2018 r. ISBN 978-80-7620-005-0, Wydanie I ©2018

Tekst: zespół autorów, zdjęcia: Jan Binar, Petr Blažek, Petr Jan Juračka, Jan Kašinský, Jan Lipina, Marcela Orlová, Zbyněk Sovík, Josef Šamaj, ilustracje: Jan Dungel, tłumaczenie: Jiří Šimon, mapy: Jakub Jaroš, projekt graficzny i skład: Zita Nielsen, druk: UNIPRESS spol. s r.o., Nakład: 1 000 egz.

Samica orla przedniego karmi młode

Wydra ze zdobyczą

Wiosna w lesie łęgowym

Czy wiesz, że...

- Odra i jej dopływy często płynęły w kilku korytach, tworząc liczne zakola i starorzecza? Niektóre z nich zostały przekształcone w młynówki lub zasypane.
- na obszarze o powierzchni 82 km² znajduje się aż 70 stawów rybnych?
- terasa zalewowa Odry skutecznie retencjonuje wodę i spowalnia przemieszczanie się fali powodziowej? W ten sposób chroni nadodrzańskie miejscowości przed zalaniem w czasie powodzi.
- lasy zajmują zaledwie 10 % powierzchni parku krajobrazowego? Łąki natomiast stanowią nawet 30 %.
- do ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt co roku trafia nawet do 2 000 osobników? Połow z nich udaje się wyleczyć i wypuścić na wolność.

Dziękujemy, że razem z nami chronisz przyrodę i za to, że:

- biwakujesz i palisz ogień tylko w wyznaczonych do tego miejscach
- przestrzegasz zakazy wjazdu i parkujesz tylko w wyznaczonych do tego miejscach
- poruszasz się tylko po drogach i szlakach turystycznych
- poruszasz się na rowerze tylko po wyznaczonych do tego celu drogach i jesteś wyrozumiały wobec innych uczestników ruchu
- chronisz zwierzęta i rośliny w ich środowisku naturalnym
- nie niszczysz skał, minerałów i innych pomników przyrody nieożywionej
- śmieci zabierasz ze sobą.

Pomysł na wycieczkę: Zamkowa Ścieżka Dydaktyczna

Licząca ok. 7 km ścieżka przebiega w kształcie pętli, zaczyna się i kończy przy pałacu i Domu Przyrody w Bartošovicach. Okolice tej wsi obfitują w wiele ciekawych atrakcji – można tu spokojnie spędzić cały dzień. Przyjemna ścieżka prowadzi wśród dużych dębów rosnących na brzegach stawów, przez łąki, a także przez sad jabłoniowy. Po drodze miniesz też źródło i zabytkowy młyn wodny. Podczas spaceru odkryjesz piękno lasu łęgowego i zobaczysz górujący nad ogrodem pałacowym największy w Czechach platan. Wycieczkę można połączyć z wizytą w Domu Przyrody Poodří.

Sad w Bartošovicach

Pomysł na wycieczkę: Kotvice – przemiany krajobrazu

Licząca niespełna cztery kilometry ścieżka przyrodnicza prowadzi przez rezerwat przyrody Kotvice koło miasta Studénka i przedstawia Poodrze jako ciekawy zespół przyrodniczo-krajobrazowy, który mimo nieustannych zmian otaczającego go świata wciąż zachowuje swoje walory. Dziewięć rozmieszczonych między wsią Nová Horka i rozdrożem Pasečný most tablic informacyjnych zawiera wiele ciekawych informacji o lokalnej historii i mieszkańcach okolicy. Nad stawem Kotvice, który stanowi ważne siedlisko ptaków, stoi wieża obserwacyjna połączona z brzegiem krótkim mostem. Maskotką ścieżki jest wydra europejska, która jako bohaterka komiksu pojawia się na wszystkich przystankach ścieżki.

Wieża obserwacyjna nad stawem Kotvice

Pomysł na wycieczkę: Rezavka – las łęgowy w Ostrawie

Chcesz poznać piękno nadodrzańskiej przyrody? Odwiedź Ostrawę! W granicach tego miasta znajduje się duża część PK Poodří w tym również rezerwat przyrody Rezavka. Rezerwat ten składa się z lasu łęgowego pokrytego gęstą siecią leniwych strumyków, kwiecistych łąk i Nowego Stawu (czes. Nový rybník) z rozległymi trzcinowiskami i wieżą do obserwacji ptaków przy brzegu. Ścieżka przyrodnicza rozpoczyna się nieopodal centrum handlowego w dzielnicy Zábřeh. Na jej trasie wyznaczono dziesięć przystanków poświęconych zwierzętom i roślinom lasów łęgowych. Kiedy najlepiej się tu wybrać? Wiosną Rezavka tonie w kwiatkach, zaś jesienią rezerwat przykrywa kolorowe liście. Spacer wzdłuż dawnych młynówek widać wśród starych drzew to dobry pomysł o każdej porze roku.

Rezavka jesienią

Pomysł na wycieczkę: Krajobraz po powodzi

Ścieżka przyrodnicza prowadzi przez obszar zalewowy Odry między miejscowościami Jeseník i Suchdol. Trasa rozpoczyna się na brzegu stawu w Jeseníku nad Odrou. Uwagę zwracają oryginalne tablice informacyjne z zabawnymi ilustracjami, które polubią zarówno dzieci, jak i dorośli. Przystanki ścieżki zostały wykonane z pni i konarów naniesionych przez wodę w czasie powodzi i są wyposażone w elementy interaktywne takie jak miejscowe skały, karylion lub pnie z śladami zębów bobrów. Spacerując ścieżką, dowiesz się więcej o tym, jak powstawał tutejszy krajobraz, jak należy o niego dbać oraz kim są jego mieszkańcy. Uwaga! Niektóre odcinki szlaku są czasem zalewane przez wodę.

Drzewo ścięte przez bobra na brzegu Odry

Przyjazna przyrodzie gospodarka stawowa

Z wystawy w Domu Przyrody

